

Klára Krásenská

1. ročník NMgr. Dějiny evropské kultury, 1. ročník Bc. Český jazyk a literatura FF UK, publikovala v měsíčníku Protestant a sborníku Ortenova Kutná Hora 2017

Dnes celý den

dýchá se přes hladinu horkého nehybného vzduchu
těžce rozechvělý sténá nad asfaltem
jakoby cokoli mohlo pomoci
tisknu si dlaně na prsa
pachuť zteplalé vody
prostupuje vědomím konečné oddělenosti
A přesto
bez řečí se napiješ, děláš, jakoby nic
třívteřinové blava na tvém rameni
stéká mi po čele jako svěcená voda
prudce se aktualizuje v pokoj tobě
a před námi ještě celá řeka.

Průnik

pod správným úhlem
vítr by mohl plnit plíce bez mého přičinění
uvolnit hrdlo tajemnou záklopku
být dýchána
bez ptaní prudce prostoupit
nikoli skrz.

19. října

Sklivé přestárlé nebe
Scvrklé na holubičí šed
Promodralé lesy
Uvnitř nepředstavitelné
Vypouklé oblačné ticho
Ve vsi – křesání podrážek
o vlhký šterk do kopce
ke hřbitovu a jinak nic
snad jen, že jablečnou žlutí
voní bludné břízy
Už se topí, úzkostné štekoty
večerní mlžno procedí skrz
Jako bublinky prvního ledu
Nemodlíš se ještě-uz?
Ale kdoví.

Píseň písni

Pojď
v pondělí mezi devátou a desátou
vyjedeme do polí
okolo splavů berounčích
někde cestou dořekneš tuto větu
pověsíme prádlo
usnu
dokořán oblakům a kolínkům travin
a sny velmi ostré
v nichž zamykám dveře: ruka na klice, dva západy
přejdou mi po tváři.

Studentské básně jsou doplněny fotografiemi Kláry Krásenské

Když pohřbívá teolog

S Tomášem Kotrlým rozmlouvá Zuzana Matisovská

Tomáš Kotrlý je dlouhodobým kvalifikovaným smutečním řečníkem, obřadníkem a poradcem pro pozůstalé v České republice. Po absolvování teologie na KTF UK se v rámci doktorského studia v oblasti kanonického práva věnoval tématu pohřebnictví, což zúročuje při své práci ve státní správě.

Vaše profese je pozoruhodným spojením úřednické práce s krajně existenciálním tématem smrti. V čem spočívá Vaše práce a jak je v praxi možné propojit tyto dva na první pohled protichůdné prvky?

Pohřbívám, přednáším, publikuji, podílím se na tvorbě zákonů a účastním se odborných debat i rozhovorů s běžnými lidmi o tom, že smrt či pocho-
vávání neznamená definitivní likvidaci lidské osoby a co z toho vyplývá pro zacházení s ostatky či kontakt s pozůstalými.

Čelíte riziku zvěcnění celé problematiky?

Je to obrovské riziko s velkými následky. Už způsob, jakým o těchto skuteč-
nostech hovoříme s pozůstalými, když používáme pojem „popel“ namísto
„zpopelněné tělo zemřelého“, způsobuje, že se stáváme otrými a hrubneme.
Určité „zvěcnění“ vycházející z racionálního přístupu je ale důležité. Pokud
bych do toho nepatřičně vkládal nadměru emocí, dlouho bych to nevydržel.

Jakou roli v tom hraje Vaše teologické vzdělání a živá křesťanská víra?

Teologické vzdělání je jednou z věcí, které umožňují poslední věci člověka
racionálně reflektovat. Církevní a liturgické právo jako věda je ale přínosem
nutně spolu s duchovní stránkou. Jelikož jsem se chtěl stát knězem, období
strávené v semináři, modlitba a každodenní účast na eucharistii mě ukotvily
v křesťanské víře. Získal jsem osobní kontakty, které mám dodnes, a můžu
na ně navázat i v pracovní oblasti.

Setkáváte se s tím, že se Váš profesionální přístup zásadně liší od způsobu uvažování
lidí, kteří se k žádnému vyznání nebláší? Myslíte si, že se práce v této oblasti dá
dělat se stejnou hloubkou i na čistě přirozené lidské rovině?

Myslím si, že se to dá, ale nemůžu říct, jestli stejně dobře. Obávám se však,
že člověk nereflektující duchovní rovinu by nebyl natolik zaměřený na živé
pozůstalé. V pohřebnictví sleduji, že lidé, kteří jsou materialisté, žijí bez
víry jen tím, na co si mohou sáhnout, soustředí se na zemřelého, zvláště
pokud jde o dospělé jedince. Plody po potratu nebo mrtvé narozené děti
pohřební služby zcela tabuizovaly. Chtějí uctívat zemřelé předky jako nějakou
modlu. Jsem přesvědčený, že důležitější než mrtvé tělo samo o sobě je oltář,
kolem něhož se shromažďuje společenství. Středem celého dění v kontextu
církevního pohřbu je živé *communio sanctorum*, zatímco v přístupu fyzické
antropologie, která více či méně vytěsňuje transcendentní rozměr, je v centru
mrtvola. V lepším případě je tam přítomná pieta jako pocta zemřelému podle
jeho postavení ve společnosti. Lidé, kteří v této oblasti podnikají, to vidí jako
prostředek k zisku. Komerční přístup je z hlediska historického vývoje do jisté
míry pochopitelný, pokud však člověk před smrtí a po ní není vnímán jako
obraz Boží, není na čem postavit celistvý přístup. V odborné obci to mezi
námi vytváří bariéru, protože mě někteří vnímají jako utopického socialistu
odmítajícího profesionální péči o tělo zemřelého. Hledám nikoli pohřební

ThLic. Tomáš Kotrlý, Th.D
vedoucí Oddělení pohřebnictví MMR
ČR

Podstatou
pohřebnictví
je odpuštění
mezi živými.

ústav, ale svépomoc, soucítění, sounáležitost. Nevypravit pohřeb blízkému samo o sobě není hříchem, na druhou stranu zde zcela chybí skutek tělesného milosrdenství, jehož absenci si pozůstali po čase vyčítají. Tělu i duši je potřeba dát místo, které jim v celku věci patří.

Je v české společnosti přítomna základní sboda v chápání pojmu lidské osoby, který označujete jako klíčový pro zodpovězení jakýchkoliv dotazů v oblasti pohřebnictví?

Mezi některými právníky ano. Občanský zákoník z roku 2014 v § 493 stanovuje, že lidské tělo je integrální součástí osoby. Bez tělesné integrity nelze hovořit o identitě osoby. Mrtvé lidské tělo ani zpopelněný lidský pozůstatek nejsou věci v právním smyslu, nejsou soukromým vlastnictvím ani majetkem dědiců. Je to tzv. *res extra commercium*, věc posvátná, teologicky: chrám Ducha svatého. Tělo zemřelého nikomu nepatří. Je to zřejmé, když zemře významná osobnost a truchlí celý národ nebo celá církev.

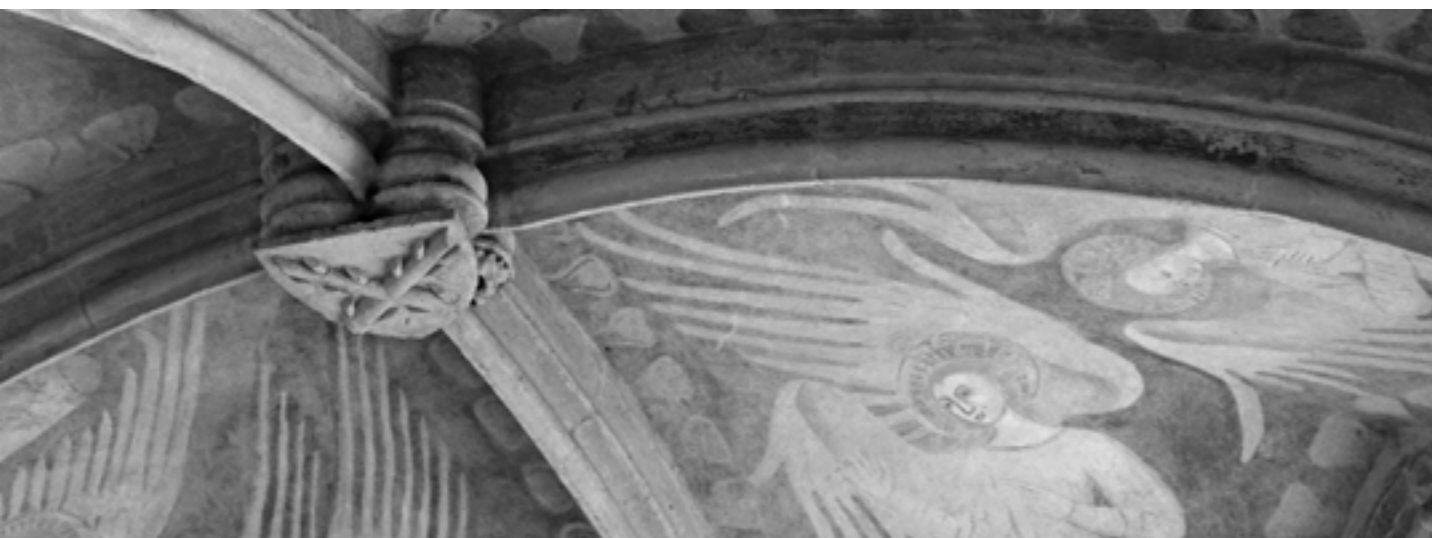
Je tento pobled dostatečně přijímán odbornou i laickou veřejností?

Rozšířeným fenoménem v české společnosti je privatizace uren. To je problém. Souvisí to se současnou tendencí k individualismu, atomizaci rodin a necitlivostí na sociální rozměr života. Lidé se tak nemají možnost potkat. Často zápasí jen o tu schránku plnou uhlíku. Myslím si, že podstatou pohřebnictví je odpuštění mezi živými.

Založil jste spolek Tobit, který se zasazuje o uctivé pohřbení plodů po potratu. Jak je vnímána jeho aktivita v české společnosti?

Náš spolek není moc známý. Poradců pečujících o pozůstalé existuje více, ale my jsme unikátní v tom, že rodičům, kteří dítě ztratili, pomáháme zaopatřit pozůstatky dítěte. Často se na nás s žádostí o pohřbení obrátí i samotné porodnice, pokud je tělíčko dítěte rodiči definitivně opuštěno. Museli jsme však čelit velkému tlaku médií, která nás obviňovala z toho, že si na tom chceme jednoduše vydělat, zatímco pochovávání potracených plodů nepřipisovala žádnou hodnotu. Historicky se i církev k nepokřtěným zemřelým dětem chovala s odstupem. V současnosti nás však ČBK podporuje, zvláště poté, co na základě naší intervence z roku 2016 vydala liturgická komise *Modlitby za mrtvě narozené děti*. Tím dala jasný signál k tomu, že je potřeba této problematice čelit i ze strany duchovních. Je zajímavé, že už v rámci středověkého církevního práva se v případě smrti těhotné ženy přiznávalo právo na církevní pohřeb i jejímu nenarozenému dítěti.

Kapitulní síň Sázavského kláštera
Autor: Ondřej Šindlář

Ze školy na školy

S Eliškou Vrbovou rozmlouvá Alice Bartůšková

Mgr. Eliška Vrbová
Pedagogické centrum AP

Na KTF UK jsi vystudovala obor Dějiny křesťanského umění, ale nyní pracuješ v Pedagogickém centru Arcibiskupství pražského. Jak jsi se k této práci dostala?

Ohledně práce v Pedagogickém centru mě oslovila Dr. Marie Zimmermannová, která jej vede a stála u jeho zrodu v září roku 2017. Centrum vzniklo na popud kardinála Dominika Duky, kterému dlouhou dobu leželo na srdci, aby církev nějakým způsobem vstoupila do škol. Marie Zimmermannová hledala před vznikem centra do týmu lidi s různým zaměřením, mimo jiné také někoho se zájmem o dějiny křesťanského umění a historii, ze kterých velká část programů Pedagogického centra vychází. Protože věděla, že zrovna dokončuji magisterské studium dějin křesťanského umění, přišla s nabídkou této práce. Poté jsem se zúčastnila „pilotního“ projektu, tzv. Týdne pro školy, který se uskutečnil v červnu 2017 a při kterém jsem se podílela na programech konaných v katedrále sv. Víta. Bylo to pro mě určitým potvrzením, že by mohlo jít o práci, která mě bude bavit a naplňovat, a zároveň zde budu moci uplatnit své vzdělání.

Takže v Pedagogickém centru pracuješ od jeho samotného počátku?

Ne tak úplně. Ještě před nabídkou zaměstnání jsem si naplánovala, že po dokončení studia strávím několik měsíců ve Francii v komunitě Chemin Neuf. Před několika lety jsem strávila šest týdnů v klášteře Hautecombe ve východní Francii a věděla jsem, že se do francouzské komunity chci ještě vrátit. Jako ideální doba se mi jevilo právě období mezi dokončením univerzitního vzdělání a zahájením práce na plný úvazek. S Marií Zimmermannovou jsme se tedy domluvily, že do centra nastoupím až po mém návratu v prosinci 2017.

Proč jsi se rozhodla strávit čas právě v tomto společenství?

Komunita Chemin Neuf je poměrně mladá, vznikla teprve v roce 1973 ve francouzském Lyonu. Jejím hlavním rysem je povolání k ekumenismu, žijí v ní tedy společně křesťané katolického, protestantského i pravoslavného vyznání, a to jak lidé zavázaní v celibátu, tak svobodní a také celé rodiny. Spiritualita komunity je postavená na dvou pilířích – charismatické obnově a ignaciánské spiritualitě. Toto propojení racionality a důrazu na působení Ducha svatého mě oslovilo a stalo se důležitým pro můj vztah k Bohu a formování mé víry. Chtěla jsem proto v tomto prostředí strávit více času, srovnat si osobní hodnoty a ujasnit životní priority.

Byla jsem poslána do kláštera nedaleko francouzského města Lille u belgických hranic. Zde jsem žila v komunitě čítající šest lidí, která se starala o dům, kde se konaly exercicie a další duchovní programy. Při ohlédnutí zpět mohu říci, že z tohoto vcelku krátkého, ale o to intenzivnějšího pobytu čerpám duchovně dodnes. Komunita Chemin Neuf mě mimo jiné pozitivně ovlivnila ve schopnosti otevřenějšího přijímání jinakosti, aniž by člověk byl nucen slevovat z toho, v co věří, a ve schopnosti hledat spíše společné než rozdělovací hodnoty.

Snažíme se ukázat, že umělecká díla a architektura kostela v sobě nesou odkaz na hodnoty, které i dnes mohou dávat smysl lidskému životu a pomoci mu s jeho nasměrováním.